

Översikt av svenska *Lasiops*-arter (Muscidae).

Av

O. RINGDAHL.

På de från bakhöfternas baksida utstrående borsthåren igenkännes numera utan svårighet en till *Lasiops*-gruppen hörande muscid. Visserligen finnas sådana hår även hos *Azelia* och en del *Fannia*-arter, men båda dessa släkten ha i allmänhet ett så karaktéristiskt utseende, att en förväxling med andra knappast kan ifrågakomma. Jag har förut i denna tidskrift (1922) omnämnt denna sak och ur släktet *Lasiops* frånskilt arterna *mutatus* FALL., *cristatus* ZETT. och *hians* ZETT., vilka jag sammanfört till ett särskilt släkte, *Lophosceles*. I samma uppsats har den av STEIN med tvekan till *Hera* förda *Steini* RINGD. tilldelats namnet *Polietella* på grund av dess nära släktskap med *Polietes* ROND.

I »The Canadian Entomologist» för 1920 har J. R. MALLOCH givit bestämningstabeller över amerikanska arter, och av dessa äro 3 arter: *diaphanus*, *subrostratus* och *innocuus* gemensamma med den europeiska faunan. Han har följande inledning till tabellerna. »I have placed in this genus all species of the subfamily *Phaoniinae* which have setulose hairs on the posterior upper margin of the hind coxae. The species which have been placed in the genus *Allocostylus* SCHNABL differ in habitus and hypopygial structure from those which belong strictly to *Trichopticus*, but I have included them here because the females are so similar to those of the true species of this genus that there is nothing to be gained by separating them, the more as they are similar in habitat, all species being found in the north or in mountainous country, I have not seen any species of the genus as here defined from the southern United States, Central or South America, Africa, Australia or any part of Asia, though there is likelihood of their occurrence in Tibet.»

Som synes, använder MALLOCH namnet *Trichopticus* ROND. för hela släktet eller gruppen i fråga. Men MEIGEN har, enligt STEIN, för sin *apicalis* = *semicinerus* WIED grundat släktnamnet *Lasiops*, vilket namn sannolikt också torde bli gällande. Även SCHINER använder detsamma i sin »Fauna Austriaca». I likhet med SCHNABL

är undertecknad av den meningen, att *Trichopticus* ROND. bör användas för *decolor* FALL. Av STEIN har emellertid denna art blivit placerad under *Pogonomyia* ROND., med vars övriga arter den, enligt min mening, ej passar väl samman. Det allmänna utseendet hos *Lasiops*-arterna är, som MALLOCH framhåller, rätt mångskiftande, och SCHNABL har på grund härav och med hänsyn till hannorganets beskaffenhet uppställt följande släkten: *Alloeastylus* med undersläktet *Brachylabis*, *Hera* och *Rhynchotrichops*, för vilka svenska arter komma i betraktande.

I den översikt av i Sverige iakttagna arter, som härmed framlägges, har jag fördelat arterna på två släkten, *Lasiops* MEIG. och *Alloeastylus* SCHNABL och delvis grundat denna uppdelning på mellantibiernas beborstning. Sålunda ha till det förra släktet räknats de arter, som ha borsten på mellantibiernas baksida i enkel rad, till det senare dem, som ha tvåradiga borst, d. v. s. även ha 1 eller flera borst inåtriktade. I likhet med föregående översikter av svenska muscider uppdelas ej släktena i undersläkten, utan i stället sammanföras närbesläktade arter i grupper.

Bestämningstabell för samtliga arterna:

Hannar:

1. Ben, utom tarser, helt eller delvis gula.	2.
— Ben helt svarta.	5.
2. Baktibier i spetsen med en av borst bildad »sporre».	3.
— Baktibier utan sådan borstbildning.	4.
3. Helt gul art.	1. <i>diaphanus</i> WIED.
— Svart, gulgråpudrad art med 4 tämligen svaga toraxstrimor och svart ryggstrimma på bakkroppen.	3. <i>sudeticus</i> SCHNABL.
4. Bakkropp delvis genomlysande gul, toraxfrånhörn, antennbas, palper och ben gula, ögon tätt sammanstötande.	2. <i>simplex</i> WIED.
— Bakkropp svart, gulgråpudrad, torax utan gula frånhörn, antenner och palper svarta, lår mer eller mindre svarta, ögon något åtskilda.	4. <i>Sundevalli</i> ZETT.
5. Munkant långt framskjutande, framtibier utan borst.	6.
— Munkant ej eller endast obetydligt framskjutande (undantag <i>separ</i>) framtibier med eller utan borst.	8.
6. Baktibier ovan mitten med ett långt utskott (tibian får ett tvåkluvet utseende).	8. <i>aculeipes</i> ZETT.
— Baktibier enkla.	7.
7. Baktibier i spetsen med »sporre», mellanlår på baksidan i bashalvan med en rad mycket grova borst, präalarborst saknas.	10. <i>rostratus</i> MEADE.

- . Baktibier med lång hårbeklädnad men utan »sporre», mellanlår utan grova borst på baksidan, pra långt.
9. *subrostratus* ZETT.
8. Bakkropp genomlysande gul med svart spets.
16. *semicinereus* WIED.
- . Bakkropp ej gul. 9.
9. Baktibier i spetsen med »sporre». 10.
- . Baktibier utan sporre. 11.
10. Mellanlår på baksidan med grova uppåtböjda borst, 4 bakre dc. 14. *hirsutulus* ZETT.
- . Mellanlår på baksidan endast med mycket korta småborst, i regel 3 bakre dc. 17. *nigritellus* ZETT.
11. Mellanlår på framsidan vid spetsen med en samling ytterst tätt sittande borst, baksidan med en rad långa starka borst. Stor svartblåaktig art. 7. *penicillatus* RINGD.
- . Mellanlår ej med dylik beväpning. Svarta eller svartgrå arter. 12.
12. Framtibier på utsidan med en rad starka borst, mellanlår förtjockade. 13. *separ* ZETT.
- . Framtibier utan eller endast med 1 eller 2 borst, mellanlår ej förtjockade. 13.
13. Antennborst fjädrat (den dubbelsidiga behåringen längre än antennbredden). 14.
- . Antennborst pubescent eller naket. 15.
14. Antennborst långfjädrat (fjädringens bredd nästan lika stor som 3:e antennledens längd), toraxfärg svartgrå, på mitten med utbredd gulgråaktig pudring, bakbenens borst och hår ej särskilt långa. 11. *variabilis* FALL.
- . Antennborst kortare fjädrat, toraxfärg rent svart, bakbenens behåring mycket lång. så t. ex. borsten på baklårens undersida utåt nästan så långa som 1:a tarsledens längd. 12. *longipes* ZETT.
15. Mellantibier på baksidan inåt med ett borst, bakre dorso-centralborst i regel 3. 16.
- . Mellantibier på baksidan med en enkel rad borst, utan något borst inåt, 4 bakre dc. 17.
16. Baktibier på insidan med flera långa borsthår, vingar med tydlig kostaltagg, vid basen gråaktiga, vingfjäll gulvitaktiga. 6. *furcatus* STEIN.
- . Baktibier utan långa borsthår på insidan, vingen vid basen jämte vingfjäll gula, kostaltagg otydlig. 5. *lividiventris* ZETT.
17. Antennborst starkt pubescent, kinder ej särskilt smala, baktibier runt om tätt finhåriga. 15. *innocuus* ZETT.

- . Antennborst nästan naket, kinder linjesmala, baktibier nakna. 18. *perpendicularis* ZETT.

Honor:

1. Ben delvis gula. 2.
 —. Ben helt svarta. 5.
 2. Helt eller till största delen gul art, torax med vitpudrad, kort mittstrimma framför suturen. 1. *diaphanus* WIED.
 —. Svartaktiga, gråpudrade arter. 3.
 3. Bakkroppens bas, skuldror, antennbas, palper och ben gula. 2. *simplex* WIED.
 —. Annorlunda. 4.
 4. 4 bakre dorsocentralborst, akrostikalborst kraftiga. 3. *sudeticus* SCHNABL.
 —. 3 bakre dc., akr. fina. 4. *Sundewalli* ZETT.
 5. Munkant påfallande långt framåtsträckt. 6.
 —. Munkant ej eller obetydligt framskjutande (undantag för *separ*, som har tydligt framskjutande mun men ej så långt som hos 6). 8.
 6. Präalarborst saknas. 10. *rostratus* MEADE.
 —. Pra, långt. 7.
 7. Antennborst kortare pubescent, baklår på undersidan inåt med en rad tydliga, om än ej långa borsthår. 9. *subrostratus* ZETT.
 —. Antennb. längre pubesc., baklår på nämnda ställe utan tydliga borsthår. 8. *aculeipes* ZETT.
 8. Mellantibier på insidan (baksidan inåt) med ett borst. 9.
 —. Mellantibier på nämnda ställe utan borst. 11.
 9. 4 postsuturala dc., + 8 mm lång svartblåaktig, något vitpudrad art. 7. *penicillatus* RINGD.
 —. 3 bakre dc., Mindre, 5—6 mm, svarta, gråpudrade arter. 10.
 10. Svartgrå art, vingbas och vingfjäll blekgula, kostaltagg tydlig, borstet på mellantibiernas insida framtill starkt. 6. *furcatus* STEIN.
 —. Mera gulgrått pudrad art, vingbas och vingfjäll mera gula, otydlig kostaltagg, ovannämnda borst kort eller saknas. 5. *lividiventris* ZETT.
 11. Antennborst långfjädrat. 12.
 —. Antennb. pubescent (hos *nigritellus* kortfjädrat). 13.
 12. Antennb. mycket långt fjädrat, mera gulgråpudrad art. 11. *variabilis* FALL.
 —. Antennb. kortare fjädrat, kroppsfärg mera svartaktig, svagare pudrad. 12. *longipes* ZETT.

13. Bakkropp gul. 16. *semicinereus* WIED.
 —. Bakkropp ej gul. 14.
 14. 3 bakre dc., antennborst nästan kortfjädrat.
 17. *nigrütellus* ZETT.
 —. 4 bakre dc. 15.
 15. Baktibier i regel med endast 1 utvecklat ryggborst. 16.
 —. Baktibier med 2 eller flera ryggborst. 17.
 16. Svängkolvsklubba gul, akr. otydliga eller saknas, mellantibier på framsidan med ett borst, tydligt gråpudrad art.
 15. *innocuus* ZETT.
 —. Svängkolvsklubba svart, akr. korta men tydliga, mellantibier utan borst på framsidan, svart, nästan opudrad art.
 18. *perpendicularis* ZETT.
 17. Baktibier vanligen med 3 ryggborst, munkant något framskjutande, större, + 6 mm, med starkt gulgråpudrad bakkropp. 13. *separ* ZETT.
 —. Baktibier med 2 ryggborst, munkant ej framskjutande, något mindre, 5—6 mm, bakkropp svartgråaktig, endast svagt pudrad. 14. *hirsutulus* ZETT.

Släktet *Alloeostylus* SCHNABL.

Arterna äro rätt stora eller av medelstorlek, ha en bred eller tämligen bred kroppsform. Färgen växlande, svart, gråaktig eller gul. Ögon hos de flesta nästan nakna eller kort gleshåriga, sällan täthåriga, hos ♂ sammanstötande eller smalt åtskilda, hos ♀ brett åtskilda och pannstrimman med eller utan korsborst, antennborst pubescent, munkant ej eller knappt framskjutande. Torax ofta strimmad, akrostikalborst hos några arter väl utvecklade, hos andra svagare, saknas stundom, hos de flesta 2 intraalarborst, endast hos grupp II är antalet 3, postsuturala dorsocentralborst 3 eller 4, 1 främre och vanligen 2 bakre sternopleuralborst, präalarborstet långt, pteropleura nakna. Bakkropp vanligen med rygglinje, aldrig med parvisa fläckar. Ben av växlande färg, baktibier hos de flesta med endast 1 utvecklat ryggborst, bakhöfternas baksida upptill med några fina borsthår. Vingar med 4:e ribban rak till vingkanten eller svagt nedåtsvängd, 6:e ribban ej nående vingkanten, vingfjäll olikstora.

Grupp I (undersläktet *Brachylabis* SCHNABL) med enda arten

1. *diaphanus* WIED. är genom sin helt gula färg avvikande från övriga och har rätt stor likhet med *Phaonia pallida* FABR. Mellantibier sakna borst på framsidan, ♀ har pannstrimborst (korsborst).

Enl. ZETTERSTEDT förekommer arten ända upp i Lappland och är av förf. känd från Skåne till Uppland samt Gotland. Det är förnämligast en skogsart, som förekommer på blad och trädstammar men uppsöker även spillning.

Grupp II (undersläktet *Allocostylus* SCHNABL).

En bred kroppsform jämte starka i fullständiga rader befintliga akrostikalborst och 3 utvecklade intraalarborst äro kännetecknande för de båda arter, som bilda denna grupp.

2. *simplex* WIED. — Är en sensommarart, som ganska allmänt förekommer på blad och trädstammar i södra Sveriges lövskogar. Den anträffas stundom även på exkrementer. Hittills är den funnen i Skåne, Östergötland, Uppland och på Gottland, juli—oktober.

3. *sudeticus* SCHNABL. — Av denna art har jag funnit ett ♂-ex. i norra Skånes skogsbygd vid Fagerhult, 4 juli 1921. Ett annat ex. från Undersåker i Jämtland, av STEIN bestämt till denna art, är något avvikande. Vid Hälsingborg har jag dessutom funnit 2 ♀, som troligen höra hit men som sakna korsborst i pannstrimman, vilket ej är i överensstämmelse med beskrivningen på ♀.

Ann. SCHNABL för även *Aricia subfuscinervis* ZETT. = *vicina* ZETT. till detta släkte. Efter vad jag funnit vid en granskning av typex. i ZETTERSTEDTS samling är denna art dock en *Phaonia* och sannolikt identisk med *consobrina* ZETT., varför jag upptagit de båda förstnämnda som synonymmer. (Ent. Tidskr. 1923.)

Grupp III.

Äro av något smalare kroppsform än arterna inom närmast föregående grupp. Inga fullständiga rader av akr., 2 intraalarborst i likhet med alla övriga arter, ♀ saknar korsborst eller har svaga sådana.

Arterna äro av nordlig eller alpin förekomst.

4. *Sundewalli* ZETT. — Den enda art inom *Lasiops*-gruppen, som har småhår vid basen av 3:e vingribban. Arten är känd från norra Sverige och går i söder till Dalarna. Den finnes rätt allmänt i fjälltrakterna i den boreala och subalpina regionen på örtrika ställen.

5. *lividiventris* ZETT. — Synes normalt besitta 3 och ej 4 postsuturala dorsocentralborst, som STEIN uppger. Sällsyntare än föregående art. Förekommer i fjälltrakterna, där förf. funnit den

vid Torneträsk samt i västra Jämtland såväl i gran- som björk-regionen. Den är sydligast funnen i Dalarnes fjälltrakter av Fil. mag. K. H. FORSSLUND.

6. *furcatus* STEIN. — Som tillhörig denna art måste jag anse ett ♀-ex., som jag fann vid Abisko ²⁹/₇ 1918. Det överensstämmer med STEINS beskrivning, och ex. passar gott samman med ett ♂-ex. fr. Alperna, som jag erhållit från professor M. BEZZI. Arten har en vidsträckt utbredning, då den även är känd från Nordamerika.

Grupp IV.

Till denna grupp föres endast den av förf. från Jämtland nyligen beskrivna *penicillatus*, en art, som genom benens egendomliga borstklädnad och f. ö. till utseendet i hög grad erinrar om en *Hera*, och det är huvudsakligen mellantibiernas borstställning, som bestämt mig för att placera den bland *Allocostylus*-arterna. Det enda ♀-ex. jag funnit saknar pannstrimborst.

7. *penicillatus* RINGD. — Jämtland, Undersåker i den boreala regionen.

Anm. Denna art, som nyligen av mig beskrivits, är emellertid redan förut beskriven av SCHNABL i ett arbete: »Zur Kenntnis der Dipteren vom arktischen Sibirien», tryckt i Petrograd 1915. Ex. äro från Nord-Ural, och beskrivningen av arten, som av SCHNABL kallas *Mydaria rufisquama*, är mycket utförlig. Att jag tyvärr ej förut igenkände densamma, beror därpå, att SCHNABL jämfört den med sådana arter som *Helina fulvisquama* och *luteisquama*, med vilka den enligt min mening ej har någon närmare släktskap och varigenom jag ej kommit på den tanken att göra några jämförelser.

Släktet Lasiops MEIG.

Detta genus visar nära överensstämmelse med *Allocostylus* SCHNABL, och det är möjligt att vid studium av ett större artantal än vad svenska faunan har att framvisa det blir svårt att hålla de båda släktena i sär och att en sammanslagning såsom MALLOCH gjort blir ofrånkomlig. Den enda olikhet dem emellan jag lyckats finna hos svenska arter är mellantibiernas beborstning, som hos *Lasiops* karakteriseras av en enkel borstråd på baksidan. Arterna äro till färgen svarta eller gråaktiga, endast hos *semicinereus* WIED. med gul bakkropp, ben svarta. De sekundära könskaraktärerna hos hannarna äro hos nästan samtliga arter starkt utvecklade. Honorna till alla arterna äga korsborst i pannan.

Hit höra flera för fjälltrakterna typiska former, vilka där förekomma i stor myckenhet. De besöka många slags blommor: *Rubus chamaemorus*, *Geranium sylvaticum*, *Angelica*, *Solidago virgaurea*, *Ranunculus*- och *Saxifraga*-arter, *Rhodiola rosea*, *Silene acaulis* m. fl. Kanhända lägger man mest märke till deras förekomst på *Angelica*-flockarna, som stundom kunna vara alldeles betäckta med dessa flugor. Särskilt utmärkande för fjällen äro *Rhynchotrichops*-arterna, av vilka *subrostratus* är särskilt allmän ovan trädgränsen och *aculeipes* på *Geranium sylvaticum* i björkregionen.

Grupp I (*Rhynchotrichops* SCHNABL).

Genom det synnerligen långt framskjutande munpartiet och den smala kroppsformen kännetecknas SCHNABLS släkte *Rhynchotrichops*.

8. *aculeipes* ZETT. — Allmän i fjälltrakterna från Dalarne till nordligaste Lappland i de subalpina och boreala regionerna. Påträffas även i regio alpina, där den dock ersättes av följande art. I STEINS »Die Anthomyiden Europas» är arten bl. a. upptagen från »Südschweden», en uppgift som möjligen är felaktig.

9. *subrostratus* ZETT. — Förekommer allmänt i Lapplands och Jämtlands alpina och subalpina regioner och hör till de tvåvingar man oftast iakttagert på fjällblommor ovan trädgränsen.

10. *rostratus* MEADE. — Är i Sverige den sällsyntaste av gruppens tre arter. Förf. har påträffat den på fjället Nuolja på stenar ovan trädgränsen och likaledes i den alpina regionen på västra Jämtlands fjäll.

Grupp II (*Hera* SCHNABL).

SCHNABL räknar till sitt subgenus *Hera* arterna *variabilis*, *longipes* och *separ*, STEIN endast de båda förstnämnda och *separ* till *Trichopticus* (denna uppsats *Lasiops*). Genom *separ*, som synes vara en övergångsform, övergå de bägge artgrupperna i varandra.

11. *variabilis* FALL. — Allmän i södra Sverige i synnerhet på umbellater. Den ersättes norrut av den följande men är dock enl. ZETTERSTEDT funnen vid Kvickjokk. I västra Jämtland fann jag den, fast långt mindre talrik än *longipes*.

12. *longipes* ZETT. — Allmän i norra och mellersta delarna av landet. Synes tillhöra bergiga eller skogiga trakter, och i Skåne, där den är rätt sällsynt, är den av förf. funnen bl. a. vid Ringsjön. Vid Torneträsk, täml. allm. i björkregionen, sågs den även ovan trädgränsen.

Grupp III (*Lasiops* MEIG).

13. *separ* ZETT. — Förekommer sannolikt mest i fjälltrakter samt är känd från Lappland, Jämtland och norra Dalarne (K. H. FORSSLUND). Enl. ZETTERSTEDT är i ex. även taget i Östergötland. Förf. fann den lokalt rätt talrik vid Torneträsk, och vid Jebrenjokk på norra sidan av sjön i björkregionen voro *Solidago virgaureas* blomställningar ymnigt besökta av denna art. Även från barrskogsregionen i västra Jämtland känner jag den.

14. *hirsutulus* ZETT. (*pubipes* ZETT = *hirsutulus* och *innocuus*; *hirtula* ZETT = *innocuus* i ZETTERSTEDTS allmänna samling och *hirsutulus* i Insecta Lapponica-samlingen).

Arten är utbredd över hela landet och allmän såväl i de södra som norra delarna. I Skåne vissa år synnerligen talrik.

15. *innocuus* ZETT. — I Skåne torde denna art förekomma ganska sparsamt och har hittills av förf. endast blivit funnen i norra delen såsom vid Åsljunga och Skärålid. I de mellersta och norra landskapen är den ganska allmän och förekommer till nordligaste Lappland.

16. *semicinereus* WIED. — I södra Sverige allmän. Mot norr torde den bli sparsammare men förekommer enl. ZETTERSTEDT i Lappland. I mina insamlingar från nordligaste Lappland saknas den.

17. *nigritellus* ZETT. — Förekommer talrikt i de norra landskapen men sparsammare nedåt landet och är känd från nordligaste Lappland till Småland. I fjälltrakterna ses ofta denna lilla svartglänsande art på blad och blommor.

Grupp IV.

Till en artgrupp för sig själv synes mig följ. art böra föras. Huvudets form, de korta, hos honan ganska kraftiga akr. och den enkla benbyggnaden hos hannen gör den olik övriga artgrupper.

18. *perpendicularis* ZETT. (Dipt. Scand. pag. 1588.) Det är sannolikt, att *Aricia foveolata* ZETT. (Dipt. Scand. pag. 1587), som beskrevs från Jämtland, är densamma. I Kat. der palearkt. Dipt. är detta också antaget, och ett frågetecken framför det ena namnet antyder, att man ej varit säker på, om denna art verkligen tillhör släktet *Trichopticus*. I en björkskog öster om Hälsingborg har jag under senare år fångat den art ZETTERSTEDT beskrev under namnet *perpendicularis* och vilka ex. fullt överensstämmer med de ännu existerande typexemplaren. För säkerhets skull har jag därför använt det sista av de bägge givna artnamnen, ehuru det är sanno-

likt att det jämtländska ex., som fått namnet *foveolata*, är samma art. Då arten i fråga emellertid torde vara föga känd, lämnas här en något utförlig beskrivning av den.

♂: Ögon nästan nakna, med de linjefina orbiterna tätt sammanstötande, ögonen mycket stora, så att panna och kinder endast framträda som en smal, vitglänsande linje, vilket ger ett *Fannia*-likt utseende, även underkinder mycket smala, sugsnabel kort med normala palper, antenner, palper och ben svarta, de förstnämnda långa med kortpubescent borst. Torax och skutell helt svarta, tämligen glänsande, någon ljusare pudring på torax' framhörn knappt märkbar, bakre dc. 4, akr. korta men tydliga i brett skilda rader, pra. saknas, endast i längre bakre sternopleuralborst. Bakropp ganska kort och bred, blåaktigt vitpudrad med ganska smal och något suddig ryggstrimma. Framtibier utan mittborst, mellantibier endast på baksidan med 2 eller 3 borst i enkel rad, mellarlår på undersidan med fina borsthår, baklår på undersidan utåt endast i spetshalvan med längre borst, undersidan inåt endast i bashalvan med mycket korta borsthår, som i längd ej äro av lårets tjocklek, bakhöfternas baksida med borst, baktibier enkla, i ryggborst, utsidan framtill och baktill med vardera 1 borst. Vingar rökiga med klar bas, kosttagg saknas, bakre tvärribba svagt böjd. Vingfjäll gulaktiga, svingare svarta med gult skaft. Längd c:a 5 mm.

Honan är mera svartgrå än hannen, bakkropp svartgrå, panna med strimborst (korsborst), mellan akr.-raderna talrika småborst, pra. kort men tydligt, vingar klara, framtibier stundom med ett mittborst.

Arten iakttogs av mig i början av juni månad i Vasatorps skog öster om Hälsingborg. ♂♂ kretsade under trädkronor tillsammans med *Hydrotæa*- och *Fannia*-arter, och av båda könen erhöles ex., som sutto på en gärdesgård där invid.

Anm. För några år sedan tillsändes mig från Mr. J. COLLIN i England ex. av en *Lasiops*-art, som då var mig obekant men som utan tvivel var ifrågavarande art.